

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 26 marca 2015 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zwiesił postępowanie w sprawie XP 788/14 z powództwa J. K. przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. o ryczałty za noclegi.

W uzasadnieniu powyższego orzeczenia Sąd pierwszej instancji podniósł, iż zgodnie z art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. sąd może zawiesić postępowanie z urzędu jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego. Wskazał, iż powyższy przepis daje sądowi możliwość fakultatywnego zawieszenia postępowania w sytuacji, gdy wynik innej, toczącej się już sprawy cywilnej, ma zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia rozpatrywanej sprawy.

Sąd podzielił pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 września 1994 r. w sprawie I PRN 61/94 (OSNP 1995/1/6), zgodnie z którym na podstawie art. 177 § 1 k.p.c. sąd może zawiesić postępowanie w sprawie cywilnej także w przypadku przedstawienia Trybunałowi Konstytucyjnemu przez sąd w innej sprawie pytania prawnego dotyczącego zgodności z Konstytucją ustawy, która ma być zastosowana. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego stwierdzające niezgodność ustawy z Konstytucją może bowiem wpływać nie tylko na orzeczenie w sprawie, w której przedstawiono Trybunałowi pytanie prawne, ale także w każdej innej sprawie, w której należałoby zastosować zakwestionowaną ustawę.

Sąd zważył, iż w niniejszej sprawie z wnioskiem o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją przepisów art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz. U. poz. 1155 tekst jedn. z 2012 r.), art. 775 §2, §3 i §5 Ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. Nr 21, poz. 94 tekst jedn. z 1998 r. ze zm.), §16 ust. 1, 2 i 4 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. poz. 167 z 2013 r.) zwrócił się do Trybunału Konstytucyjnego Związek (...).

W ocenie Sądu kwestionowane przepisy dotyczą zakresu działania wnioskodawcy, a także bezpośrednio łączą się z relacją prawną pracodawcy z pracownikiem. Sąd wskazał, iż przepisy art. 21 a Ustawy o czasie pracy kierowców oraz art. 77⁽⁽⁵⁾⁾ §2, §3 i §5 Ustawy - Kodeks pracy, pozostające w związku, stanowią podstawę świadczeń finansowych związanych z podróżą służbową pracownika (kierowcy). Podobnie przepisy art. § 16 ust. 1, 2 i 4 Rozporządzenia MPIPS z 2013 r., zakwestionowane w pkt 3 i 5 petitum, a także § 9 ust. 1, 2 i 4 Rozporządzenia MPIPS z 2002 r., zakwestionowane w pkt 4 i 6 petitum, określają szczegółowe zasady przyznawania oraz wysokość świadczeń należnych pracownikowi (kierowcy).

Z uwagi na powyższe Sąd I instancji na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. zawiesił postępowanie do czasu zakończenia postępowania w sprawie przed Trybunałem Konstytucyjnym.

Zażalenie na powyższe orzeczenie wniósł pełnomocnik powoda.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. przez jego bezpodstawne zastosowanie.

W uzasadnieniu swego stanowiska wskazał, iż powołany przepis znajduje zastosowanie, gdy wynik jednego postępowania cywilnego zależy od wyniku innego postępowania cywilnego, gdyż przedmiot postępowania prejudycjalnego stanowi element podstawy faktycznej rozstrzygnięcia sprawy w postępowaniu cywilnym, natomiast w niniejszej sprawie taka zależność nie występuje. Skarżący podniósł, iż wniosek do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie konstytucyjności określonych przepisów nie wypełnia przesłanki określonej w art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c.

Z uwagi na powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na powyższe strona pozwana wniosła o oddalenie zażalenia oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Przepis art. 177 § 1 pkt. 1 k.p.c. stanowi, że sąd może zawiesić postępowanie z urzędu jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego. Przepis ten daje sądowi możliwość fakultatywnego zawieszenia postępowania w sytuacji, gdy wynik innej, toczącej się już sprawy cywilnej, ma zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia rozpatrywanej sprawy. Jednakże w sytuacji, gdy sąd orzekający jest w stanie sam ustalić wszystkie istotne okoliczności sprawy, niezasadne jest zawieszanie postępowania w oparciu o powołany wyżej przepis.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, iż przesłankę zawieszenia postępowania na podstawie art. 177 § 1 k.p.c. stanowi nie wzgląd na zasadę ekonomii procesowej czy też podobieństwo okoliczności faktycznych oraz podstawy prawnej dwóch spraw, ale zależność rozstrzygnięcia sprawy zawisłej od wyniku innego sporu, przez co rozumieć należy sytuację, gdy wynik innego sporu stanowi praeiudicium dla danego sporu (por. orz. SN z 9.7.1962 r., I C 82/62, OSP 1963, Nr 11, poz. 279 z glosą E. Wengera; W. Siedlecki, Przegląd orzecznictwa, PiP 1964, Nr 8-9, s. 318; E. Wengerek, Przegląd orzecznictwa, NP 1964, Nr 9, s. 858). Wobec tego zawieszenie postępowania na tej podstawie może nastąpić, gdy nie jest możliwym rozstrzygnięcie sprawy w toczącym się postępowaniu cywilnym bez wcześniejszego rozstrzygnięcia kwestii prejudycjalnych.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt analizowanej sprawy Sąd Okręgowy zważył, iż w rozpoznawanym przypadku brak było podstaw do zawieszenia postępowania.

Z poczynionych w sprawie ustaleń wynika, że Sąd zawiesił postępowanie w sprawie z uwagi na skierowany do Trybunału Konstytucyjnego wniosek Związku (...) w przedmiocie zbadania zgodności z Konstytucją przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców, ustawy – Kodeks Pracy oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej. Przed Trybunałem Konstytucyjnym prowadzone będzie zatem postępowanie w przedmiocie zgodności z Konstytucją przepisów, które są również postawą orzekania w sprawie niniejszej. Niemniej jednak, na dzień wyrokowania w postępowaniu apelacyjnym Trybunał Konstytucyjny nie tylko, nie wydał orzeczenia, ale również nie wyznaczył terminu rozprawy w celu rozpoznania zgłoszonych wniosków. Jak ustalił Sąd I instancji, wniosek został zarejestrowany i pozostaje na etapie wstępnej kontroli formalnej. Natomiast samo zakwestionowanie konstytucyjności przepisów rangi ustawowej przez powołane do tego organy, nie oznacza automatycznego wyłączenia tych norm z porządku prawnego. Nie ulega wątpliwości, iż do czasu wydania rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny stwierdzającego niezgodność przepisów z Konstytucją, przepisy te podlegają stosowaniu i mogą stanowić podstawę prawną rozstrzygnięcia sądowego. W związku z powyższym sądy są zobligowane do stosowania norm pozostających nadal w porządku prawnym. Z powyższego wynika, iż samo zgłoszenie wniosku o zbadanie zgodności norm ustawowych z Konstytucją nie nakłada obowiązku zawieszenia postępowania do chwili wydania orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny (wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dnia 8 listopada 2012 r. III AUa 771/12, Legalis Numer 710480). W niniejszej sprawie oznacza to obowiązek stosowania przepisów wskazywanych przez Związek (...) jako niekonstytucyjne tak długo, aż powołany do tego organ, tj. Trybunał Konstytucyjny nie wyda stosownego rozstrzygnięcia.

Ponadto podkreślić należy raz jeszcze, iż przepis art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. znajduje zastosowanie, gdy wynik jednego postępowania cywilnego zależy od wyniku innego postępowania cywilnego, gdyż przedmiot postępowania prejudycjalnego stanowi element podstawy faktycznej rozstrzygnięcia sprawy w postępowaniu cywilnym. Oznacza to, że nie jest możliwe rozstrzygnięcie sprawy w toczącym się postępowaniu cywilnym bez wcześniejszego rozstrzygnięcia kwestii prejudycjalnych (postanowienie SA w Katowicach z dnia 10 kwietnia 2006 r., III APz 11/06, LEX nr 21709).

Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko przyjęte w doktrynie oraz orzecznictwie Sądu Najwyższego, zgodnie z którym wyrok Trybunału Konstytucyjnego wydany w innej sprawie nie ma charakteru rozstrzygnięcia prejudycjalnego (Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I, Lex 2011, komentarz do art. 177 k.p.c.), zaś postępowanie przez Trybunałem Konstytucyjnym nie jest postępowaniem cywilnym, o jakim mowa w art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2010 r., V CZ 51/10, Lex nr 1375553). W konsekwencji zawieszenie postępowania cywilnego nie wchodzi w grę, gdy pytanie prawne zostało przedstawione Trybunałowi Konstytucyjnemu przez skład orzekający w innej sprawie, a dotyczące zgodności z Konstytucją ustawy, która ma być zastosowana w tym postępowaniu. Przepisy o zawieszeniu postępowania cywilnego powinny być bowiem interpretowane ściśle, a ich wykładnia nie może prowadzić do tworzenia pozaustawowych przesłanek zawieszenia. (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 5 września 2012 r.III AUz 71/12 LEX nr 1216392).

W rozpatrywanym przypadku przedmiotem badania przez Trybunał nie będą elementy podstawy faktycznej rozstrzygnięcia niniejszego sporu, a jedynie przepisy prawa które będą miały w sprawie zastosowanie. Rozstrzygnięcie powyższej kwestii nie jest zaś prejudykatem dla rozpoznania przedmiotowej sprawy. Jednocześnie sama potencjalna możliwość odmiennej wykładni przepisów prawa, nie stanowi podstawy do zawieszenia przedmiotowego postępowania.

Z tych też względów uznać należy, iż Sąd I instancji w sposób nieuprawniony zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 177 § 1 pkt. 1 k.p.c. do czasu zakończenia postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym.

Na marginesie jedynie podnieść należy, iż gdyby Sąd w przedmiotowej sprawie wydał rozstrzygnięcie niezgodne z wykładnią przepisów dokonaną przez Trybunał Konstytucyjny i stwierdzającą ich niekonstytucyjność zachodziła by podstawa do wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania. Ustawodawca przewidując zaistnienie sytuacji takiej, jak w niniejszej sprawie, stworzył prawne ramy ochrony interesu strony stanowiąc w art. 401¹ KPC instytucję wznowienia postępowania, w przypadku późniejszego uznania przez Trybunał za niekonstytucyjny przepisu stanowiącego podstawę prawną rozstrzygnięcia. Zatem w razie korzystnego rozstrzygnięcia postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, strona pozwana może skorzystać ze stosownych środków prawnych.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Przewodnicząca: Sędziowie:

Z./ Odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron.